

Sołecka Strategia Rozwoju Wsi Chmiel na lata 2021-2025

Gmina Lutowiska

Lutowiska 2021

Spis treści

Wstęp i opracowanie	3
I. Analiza zasobów	4
II. Analiza SWOT	11
III. Analiza potencjału rozwojowego wsi.....	14
IV. Wizja odnowy i rozwoju wsi	15
V. Plan działań priorytetowych.....	16
VI. Plan i Program Odnowy Wsi	18
VII. Dokumentacja fotograficzna miejscowości Chmiel.....	23

Wstęp i opracowanie

Niniejsza Strategia opracowana została w wyniku prac zespołu członków Grupy Odnowy Wsi Sołectwa Chmiel. Dokument ten określa drogę do wyznaczonego celu, jakim jest poprawa warunków życia w sołectwie. Służy jej rozwojowi poprzez uporządkowanie działań podejmowanych przez różne grupy społeczności lokalnej. Ma on charakter integracyjny w stosunku do mieszkańców, organizacji pozarządowych oraz urzędu gminy.

W toku prac nad strategią rozwoju wsi zrealizowano następujące zadania:

- przeprowadzono analizę zasobów, która uświadomiła nam co mamy, czym dysponujemy i jakie znaczenie mają te dobra dla dalszego rozwoju naszej społeczności,
- przeprowadzono analizę SWOT dla wsi, która określa jej ***mocne i słabe strony***, występujące ***szanse i zagrożenia*** dla jej rozwoju,
- sformułowano Wizję hasłową i opisową wsi – opis stanu miejscowości i jej społeczności lokalnej, jaki chcemy osiągnąć,
- zaproponowano listę kluczowych zadań do realizacji w horyzoncie krótkoterminowym oraz długoterminowym.

W opracowaniu dokumentu udział wzięli:

1. Członkowie Grupy Odnowy Wsi Chmiel

- Roman Mastyla
- Iwona Buszewycka
- Agata Hodur

2. Gminny Koordynator „Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2021-2025”

- Marek Sokół

Warsztaty z cyklu “Planowanie w procesie odnowy wsi” zorganizowane zostały przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w ramach „Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2021-2025”

Pracownicy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego:

- Waldemar Pałys
- Iwona Kochan-Warowna
- Maria Szal-Bokota

Warsztaty w formie on-line odbyły się w dniu 24 marca 2021 r.

I. Analiza zasobów

ZASOBY – wszelkie elementy materialne i niematerialne wsi i związanego z nią obszaru, które mogą być wykorzystane obecnie bądź w przyszłości w realizacji publicznych bądź prywatnych przedsięwzięć odnowy wsi.

Rodzaj zasobu	Opis (nazwanie) zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu		
		Małe	Duże	Wyróżniające
Przyrodniczy				
walory krajobrazu, rzeźby terenu	Miejscowość Chmiel położone jest w Dolinie Sanu i na południowych zboczach pasma górskiego Otryt. Zbocza poprzecinane są licznymi jarami i dolinami potoków, które stanowią bardzo charakterystyczny element krajobrazu. Z kolei Dolina Sanu tworzy tu liczne zakola i przełomy. Odgraniczona jest od północy zalesionym pasmem Otrytu, a od południa leśnym masywem Magury Ruskiej. Teren miejscowości głównie pokrywają lasy, a użytki rolne stanowią niewielki procent powierzchni. Zróżnicowanie siedliskowe i biocenotyczne doliny, przy małej penetracji ludzkiej sprawiają, że jest to jedna z najbogatszych ostoi fauny puszczańskiej i wodnej.			x
stan środowiska	Nieskażone środowisko naturalne sprzyjające zrównoważonemu rozwojowi ekoturystyki			x
walory klimatu	Obszar miejscowości Chmiel znajduje się w karpackim regionie klimatycznym, który zdominowany jest wpływem gór. Charakteryzuje się dużymi dobowymi amplitudami temperatur powietrza, zwłaszcza w obniżeniach terenu i na zboczach eksponowanych na bezpośrednie promieniowanie słoneczne. Charakteryzuje się również małymi amplitudami rocznymi, szczególnie w partiach szczytowych i na zboczach stale zacienionych. Klimat ten jest stosunkowo chłodny. Średnia roczna temperatura dobową powietrza wynosi +8° C. Wiatry wieją głównie znad Niziny Węgierskiej. Największe prędkości osiągają w miesiącach zimowych, najmniejsze w lecie. Średnie roczne prędkości wiatrów wynoszą 9,3 km/h. Okres wegetacyjny trwa od IV do X i wynosi 199 dni. Ilość opadów atmosferycznych w granicach 820-1000 mm rocznie. Największe opady notowane są w czerwcu i lipcu (120-140 mm), najniższe w lutym i grudniu (30-40 mm). Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio 90-140 dni.			x

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2021-2025

walory szaty roślinnej	W Bieszczadach występuje ponad 900 gatunków roślin naczyniowych, 300 gatunków porostów, 250 gatunków mchów. Pod względem florystycznym Bieszczady mają charakter wysokogórski i zdecydowanie nawiązują do innych części Karpat Wschodnich. Świadczy o tym znaczna przewaga gatunków wschodniokarpackich nad zachodniokarpackimi. W Bieszczadach kończą swój zasięg 24 gatunki wschodniokarpackie. Sołectwo Chmiel znajduje się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Lutowiska na terenie, którego stwierdzono 46 gatunków chronionych roślin, oraz 4 gatunki grzybów i 1 porostu objęte ochroną. Taksony wschodniokarpackie: tojad wiechowaty, tojad wschodniokarpacki, olsza zielona, sałatnica leśna, chaber Kotschyego, goździk skupiony, śnieżyca wiosenna odmiana karpacka i lulecznica kraińska.			x
cenne przyrodniczo obszary lub obiekty	Sołectwo Chmiel położone jest w zasięgu Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery Karpaty Wschodnie, Parku Krajobrazowego Doliny Sanu, Otuliny Bieszczadzkiego Parku Narodowego, Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków „Bieszczady” (kod PLC 180001) oraz Obszaru o znaczeniu dla Wspólnoty o tej samej nazwie i kodzie „Bieszczady” (kod PLH180001). Na terenie będącym w zasięgu sołectwa znajdują się dwie strefy ochronne dla niedźwiedzia brunatnego ustanowione Decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie. W sąsiedztwie wsi Chmiel znajdują się 22 pomniki przyrody: 8 szt. jodeł, jabłoni, sosna, 13 szt. buków, jawor, czereśnia i jesion. Większość z nich znajduje się przy ścieżce historyczno-dydaktycznej „Dwernik-Otryt-Chmiel” prowadzącej z Chmiela do Chaty Socjologa.			x
świat zwierzęcy (ostoje, siedliska)	Fauna bieszczadzka należy do wyjątkowych. Spotkać tutaj można gatunki wschodnie, południowe a nawet podzwrotnikowe. Specyficzne warunki, duże zalesienie, małe zaludnienie decydują o występowaniu m.in. takich gatunków jak; niedźwiedź brunatny, wilk, ryś, żbik, jeleń karpacki, orzeł przedni, orlik krzykliwy, bocian czarny, wąż Eskulapa. Ponadto można na tych terenach spotkać ciekawych przedstawicieli entomofauny: nadobnicę alpejską, ponurka Schneidera, zgmiotka cynobrowego czy zagłębka bruzdkowanego.			x

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2021-2025

wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)	Obszar będący w zasięgu Sołectwa Chmiel należy do zlewni Morza Bałtyckiego i dorzecza następujących rzek i cieków: - ciek I rzędu – rzeka Wisła, - cieki II rzędu – rzeka San, - cieki III rzędu – Roztoka, Bowańczyk, Bowański, Mszołowiec, Ruszczyk. Sieć rzeczna ma przebieg kratowy, co jest charakterystyczne dla gór o rusztowej budowie. Gęstość sieci rzecznej jest duża, choć głównie budują ją małe cieki (potoki, strumienie) płynące urwistymi wąwozami lub dolinami.			x
wody podziemne	Obszar Sołectwa Chmiel leży w obrębie górsko-wyżynnej prowincji hydrologicznej. Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego PIB teren sołectwa znajduje się na obszarze „Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 431 - Zbiornik Warstw Krosno „Bieszczady”). Występujący w nim główny użytkowy poziom wodonośny związany jest z fliszowymi pakietami piaskowcowo-lupkowymi warstw krośnieńskich. Poziom wodonośny stanowi strefa przypowierzchniowa zbudowana ze spękanych piaskowców. Zasilanie fliszowego poziomu wodonośnego odbywa się w drodze bezpośredniej infiltracji opadów atmosferycznych na wychodniach spękanych piaskowców, a także poprzez pokrywę zwietrzelinową o miąższości na ogół od 1 do 3 m. Wahania zwierciadła wód gruntowych występują na wiosnę – kiedy poziom podnosi się z roztopów pokrywy śnieżnej oraz latem z opadów.		x	
Gleby	Pokrywa glebowa obszaru Sołectwa jest nieznacznie zróżnicowana, zarówno pod względem typologicznym jak i składu mechanicznego. Kształtowanie się typów gleb miało związek z charakterem występującej szaty roślinnej. W zasięgu Sołectwa Chmiel dominują gleby brunatne: kwaśne, wyługowane i właściwe. Bezpośrednio nad rzeką San występują również mady rzeczne brunatne.		x	
Kopaliny	nd.			
walory geotechniczne	Teren leży w obrębie fliszu karpackiego, ukształtowanie powierzchni zmienne i urozmaicone		x	
Kulturowy				
walory architektury	Największą wartością w zakresie architektury wsi jest zabytkowa drewniana cerkiew. Pozostałe obiekty o funkcji mieszkalno – rolniczej (gospodarstwa zagrodowe). W ostatnim okresie powstają budynki o funkcji letniskowej, a zabudowa zagrodowa uzupełniana o obiekty noclegowe i rekreacyjne. Obiekty o funkcji publicznej to budynek remizo – świetlicy oraz budynek sklepu. W miejscowości są dwa obiekty wielorodzinne oraz osady leśne.		x	

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2021-2025

walory przestrzeni wiejskiej publicznej	Miejscowość posiada Remizo - Świetlicę z przyległym terenem utwardzonym. Zabudowa uporządkowana, lokalizowana wzdłuż dróg publicznych. Cała miejscowość objęta jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.		x	
walory przestrzeni wiejskiej prywatnej	Estetycznie zabudowania dostosowane pod działalność agroturystyczną z ogrodami i infrastrukturą przydomową (place zabaw, parkingi, stawy, ujeżdżalnie).			x
zabytki i pamiątki historyczne	Najcenniejszym zabytkiem Chmiela jest cerkiew pw. Św. Mikołaja. To jedna z najwyższej położonych w Bieszczadach cerkwi, której początki sięgają 1906 roku. Obecnie, od 1970 roku służy jako kościół rzymskokatolicki i podlega pod parafię Dwernik. Na cmentarzu przycerkiewnym znajduje się nagrobek z 1641 r. z inskrypcją w języku starocerkiewnosłowiańskim. Pozostałymi zabytkami są: nagrobek Emanuela Ricci, właściciela dóbr ziemskich z pierwszej połowy XIX w. z napisem w języku polskim, oraz kilka krzyży greckokatolickich. W granicach dzisiejszego Chmiela znajduje się nieistniejąca wieś Ruskie (istniała do II Wojny Światowej). Jedyną pozostałością po niej jest stary cmentarz.			x
osobliwości kulturowe	n.d.			
miejsca, osoby i przedmioty kultu	n.d.			
święta, odpusty, pielgrzymki	Odpust parafialny 6 grudnia – Św. Mikołaja, majówki, nabożeństwa różańcowe i pierwszopiątkowe, procesja w Boże Ciało drogą przez wieś, Święto Matki Bożej Zielnej, Bieszczadzkie Święto Chmielu.			x
tradycje, obrzędy, gwara	Raz na sześć lat odbywają się Dożynki Gminne, porą wiosenną redyk oraz coroczne Bieszczadzkie Święto Chmielu w Chmielu.		x	
legendy, podania i fakty historyczne	Chmiel to wieś lokowana na prawie wołoskim, przez ród Kmitów nad potokiem spływającym spod Otrytu do Sanu. Nazwa miejscowości wywodzi się od ukraińskiego słowa „chmil”, znaczącego w języku polskim nazwę rośliny – chmiel. Wzmiankowana po raz pierwszy w 1526 r. jako posiadająca wolniznę, więc istniała już na pewno po 1502 r. Pierwsza cerkiew powstała już w pierwszej połowie XVII w. W 1640 r. zanotowano znaczny ubytek ludności, co spowodowało zmniejszenie ilości uprawianych łąnów. Powierzchnia wsi w 1868 r. wynosiła 1786 mórg. Na przełomie XIX i XX w., na stokach Otrytu przy jego głównym paśmie, powstały dwa przysiółki Otryt Dolny i Otryt Górny liczące przed wojną 12 chałup. We wrześniu 1939 r. niemal cała wieś znalazła się w granicach ZSRR. Rosjanie oczyścili z mieszkańców i zabudowy pas o szerokości 200 m, ciągnący się nad granicą. W jednym z domów urządzili posterunek obserwacyjny połączony linią telefoniczną z		x	

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2021-2025

	Lutowiskami. Lata 1941 – 44 sprowadziły na Chmiel okupację niemiecką. Od jesieni 1944 r. główną częścią Chmiela, leżącą na północ od Sanu zawładnęli sowieci, natomiast jeden z jej przysiółków Chmielińczyk leżący po drugiej stronie rz. San dostał się Polsce. Dopiero jesienią 1951 r. Chmiel powrócił do Polski, tylko że bez mieszkańców. Pozostała prawie cała zabudowę rozebrano na budowę osiedla leśnego w Dwerniku. W latach 1951 – 59 funkcjonował tu PGR. Dopiero w 1957 r. zaczęli pojawiać się pierwsi osadnicy wraz z rodzinami. Większość z nich zamieszkiwała przed wojną sąsiednie wsie.			
przekazy literackie	Franciszek Kaźmierczyk – „Wilki”, Jerzy Janicki – „Opowieści bieszczadzkie”, Wojomir Wojciechowski – Czar Bieszczadów Opowiadania Woja”, Edward Marszałek – „Leśne Ślady Wiary”, Andrzej Potocki – „Majster Bieda czyli zakapiorskie Bieszczady”, „Księga legend i opowieści bieszczadzkich”, Jerzy „Baryła” Nowakowski – tomik poezji, Ks. Zenon Bieszczad- „Pisane Bieszczadem” , Stanisław Kryciński Słownik historyczno – krajoznawczy cz. I Gmina Lutowiska,			x
ważne postacie i przekazy historyczne	Postaci ważne dla miejscowości: Jerzy Janicki, Franciszek Kaźmierczyk, Ryszard „Prezes” Krzeszewski, Izabela Cicha, Jerzy „Baryła” Nowakowski, Grzegorz Gregorowicz.			x
specyficzne nazwy	Chmielińczyk, Jamiczne, Polany, Buranczyk, Jamniczny, Buranczyk.		x	
specyficzne potrawy	Pierogi, hreczanyki, fuczki, gołąbki ziemniaczane, proziaki,			x
dawne zawody	Rzeźbiarz, stolarz, drwal, leśnik, gorzelnik, bartnik, kiper.		x	
zespoły artystyczne, twórcy	Anna Kosmowska – rzemiosło artystyczne (biżuteria i witraże) Janka Sumnykazmerova, Aleksandra Janas „Leśne południce” – (pacynki, wyroby szydełkowe) Marta Michalska – „Bieszczadzka makatka” (makramy i makatki) Agata Hodur – wyroby z wosku pszczelego Aleksandra Munie- (biżuteria miedziana, wyroby szydełkowe) Anetta Wiecheć „Bies cuda na kiju” – (makramy) Franciszek Kaźmierczyk - pisarz			x
Obiekty i tereny				
działki pod zabudowę mieszkaniową	Działki prywatne	x		
działki pod domy letniskowe	Działki prywatne	x		
działki pod zakłady usługowe i przemysł	brak			
pustostany mieszkaniowe	brak			
pustostany przemysłowe	brak			
tradycyjne nie użytkowane obiekty gospodarskie (stodoły, spichlerze, kuźnie, młyny, itp.)	brak			

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2021-2025

Infrastruktura społeczna				
place publicznych spotkań, festynów	Plac przy Remizo – Świetlicy w Chmielu		x	
sale spotkań, świetlice, kluby	Remizo – Świetlica w Chmielu			x
miejsca uprawiania sportu	brak			
miejsca rekreacji	Górski Ośrodek Turystyki Jeździeckiej „U Prezesa” w Chmielu	x		
ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne	Ścieżka historyczno-dydaktycznej „Dwernik-Otryt-Chmiel” prowadzącej z Chmiela do Chaty Socjologa, Szlak rowerowy „Zielony Rower” przebiegający wzdłuż Doliny Sanu drogą powiatową, Szlak konny od OGTJ „U Prezesa” w kierunku Dwernika i pasma „Otrytu”, Szlak Architektury Drewnianej Województwa Podkarpackiego, szlak kajakowy „Błękitny San”.		x	
Szkoły	brak			
Przedszkola	brak			
Biblioteki	brak			
placówki opieki społecznej	brak			
placówki służby zdrowia	brak			
Infrastruktura techniczna				
Wodociąg	Brak wodociągów. Mieszkańcy zaopatrują się indywidualnie w wodę ze studni głębinowych lub kopanych.	x		
Kanalizacja	Funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków dla trzech domów wielorodzinnych. Pozostałe gospodarstwa domowe posiadają bezodpływowe szamba lub przydomowe oczyszczalnie ścieków.	x		
drogi (nawierzchnia, oznakowanie oświetlenie)	Przez miejscowość przebiega droga powiatowa oraz publiczna gminna o nawierzchniach asfaltowych. Miejscowość jest częściowo oświetlona.			x
chodniki, parkingi	Miejscowość nie posiada chodników. Przy Remizo – Świetlicy znajduje się plac utwardzony pełniący rolę parkingu oraz niewielki niewielkie teren utwardzony pełniący rolę parkingu przy cerkwi.	x		
Przystanki	Na terenie miejscowości znajdują się 3 przystanki autobusowe.		x	
sieć telefoniczna i dostępność Internetu	Wieś posiada dostęp do kablowej sieci Internetowej i telefonicznej.			x
telefonii komórkowej	Wieś posiada pokrycie zasięgiem telefonii komórkowej kilku operatorów.			x
Inne	nd.			
Gospodarka, rolnictwo				
Miejsca pracy (gdzie, ile?)	Brak siedziby publicznych zakładów pracy. Mieszkańcy utrzymują się z pracy w prywatnych zakładach usług leśnych, nadleśnictwach, straży granicznej, Bieszczadzkim Parku Narodowym. Część mieszkańców prowadzi działalność rolniczą, i usługi turystyczne.	x		

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2021-2025

znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe i ich produkty	brak			
gastronomia	brak			
miejsca noclegowe	W miejscowości Chmiel znajduje 12 obiektów świadczących usługi noclegowe. Są to kwatery prywatne oraz gospodarstwa agroturystyczne, które w sumie dysponują 155 miejscami noclegowymi.		x	
gospodarstwa rolne	W miejscowości znajduje się 28 gospodarstw rolnych. Średnia powierzchnia gospodarstw wynosi 9, 96 ha. Ogólna powierzchnia gruntów rolnych wynosi 279 ha.			x
uprawy hodowle	Upraw brak. Chów bydła mlecznego, mięsnego, owiec, kóz i koni.			x
możliwe do wykorzystania odpady produkcyjne	nd.			
zasoby odnawialnych energii	Kilka gospodarstw korzysta z OZE (fotowoltaika i kolektory słoneczne)		x	
Środki finansowe i pozyskiwanie funduszy				
środki udostępniane przez gminę	Fundusz Sołecki, dotacje z Gminy Lutowiska.	x		
środki wypracowywane	Praca własna mieszkańców.		x	
Mieszkańcy (kapitał społeczny i ludzki)				
Autorytety i znane postacie we wsi	brak			
Krajanie znani w regionie, w kraju i zagranicą	Ryszard „Prezes” Krzeszewski, Franciszek Kaźmierczyk.			x
Osoby o specyficznej lub ważnej dla wiedzy i umiejętnościach, m.in. studenci	brak			
Przedsiębiorcy, sponsorzy	Miejscowi przedsiębiorcy i właściciele gospodarstw rolnych i agroturystycznych.	x		
Osoby z dostępem do Internetu i umiejętnościach informatycznych	Większość mieszkańców posiada dostęp do Internetu i umiejętności informatyczne.		x	
Pracownicy nauki	brak			
Związki i stowarzyszenia	Koło Gospodyń Wiejskich w Chmielu, Ochotnicza Straż Pożarna w Chmielu.		x	
Kontakty zewnętrzne (np. z mediami)	Kontakty z mediami odbywają poprzez organizację corocznego Bieszczadzkiego Święta Chmielu oraz programów ogólnopolskich kręconych w Chmielu.			x
Współpraca zagraniczna i krajowa	Współpraca prowadzona przez samorząd gminny		x	
Publikatory, lokalna prasa				
Książki, przewodniki	Wydawnictwa Urzędu Gminy		x	
Strony www	www.lutowiska.eu			x

II. Analiza SWOT

Analiza SWOT

	Pozytywne	Negatywne
Wewnętrzne (cechy organizacji)	Mocne strony S	Słabe strony W
Zewnętrzne (cechy otoczenia)	Szanse O	Zagrożenia T

ANALIZA SWOT miejscowości Chmiel

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2021-2025

MOCNE	SŁABE
1) Prężnie działające lokalne organizacje. 2) Unikalność zabytkowej cerkwi. 3) Infrastruktura do organizacji imprez. 4) Budynek Remizo -Świetlicy – centrum spotkań i integracji mieszkańców. 5) Duży teren przylegający do Remizo – Świetlicy. 6) Zaangażowanie i entuzjazm mieszkańców wsi, pełne przekonanie do idei. 7) Atrakcyjne położenie wsi. 8) Unikatowe walory przyrodniczo – krajobrazowo – historyczne wsi. 9) Prężnie działające gospodarstwa agroturystyczne oraz inne miejsca obsługi ruchu turystycznego. 10) Budynek Remizo – Świetlicy – siedziba centrum promocji lokalnych produktów i usług	1) Trudności w zdobyciu środków finansowych. 2) Zbyt małe zaangażowanie społeczne. 3) Niewystarczające wyposażenie do organizacji imprez plenerowych. 4) Brak infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. 5) Brak sieci zbiorowego zaopatrzenia w wodę pitną. 6) Przestarzała i nie wystarczająca infrastruktura oświetlenia ulicznego. 7) Niespełniające swojej funkcji ogrzewanie kominkowe w Remizo Świetlicy. 8) Brak bezpiecznego miejsca postojowego przy zabytkowej cerkwi. 9) Brak funduszy. 10) Słaba oferta spędzania wolnego czasu. 11) Brak miejsca spotkań mieszkańców w okresie zimowym. 12) Słaba promocja wsi oraz jej potencjału. 13) Niskie dochody mieszkańców wsi.

SZANSE	ZAGROŻENIA
1) Rozwój Bieszczadzkiego Święta Chmielu w Chmielu. 2) Promocja lokalnych tradycji, produktów rękodzielniczych, jadła, folkloru i zabytków. 3) Poprawa stanu istniejącej infrastruktury Remizo - Świetlicy i zagospodarowanie przestrzeni wokół budynku 4) Propozycja aktywnego spędzania wolnego czasu 5) Uaktywnienie i rozwój fizyczny społeczeństwa 6) Zwiększenie zainteresowania miejscowością i ofertą mieszkańców 7) Podniesienie wiedzy i kwalifikacji mieszkańców	1) Spadek zaangażowania społeczności lokalnej. 2) Utrata dofinansowania organizacji imprez. 3) Zanik lokalnej tradycji. 4) Starzenie się społeczeństwa. i wyludnienie wsi. 5) Spadek liczby zajęć, spotkań i wydarzeń organizowanych w Remizo -Świetlicy w Chmielu. 6) Wzrost liczby wypadków komunikacyjnych. 7) Niedobór wody w prywatnych ujęciach spowodowany suszą. 8) Sezonowość aktywności społecznej mieszkańców. 9) Spadek zainteresowania miejscowością. 10) Sezonowość działalności turystycznej. 11) Obawa przed prowadzeniem własnej działalności gospodarczej.

III. Analiza potencjału rozwojowego wsi

Analiza potencjału rozwojowego wsi Chmiel

SILNE STRONY	SZANSE
SLABE STRONY	ZAGROZENIA

(+) -

4,5,3,4,5,6,7,8,5,6,7

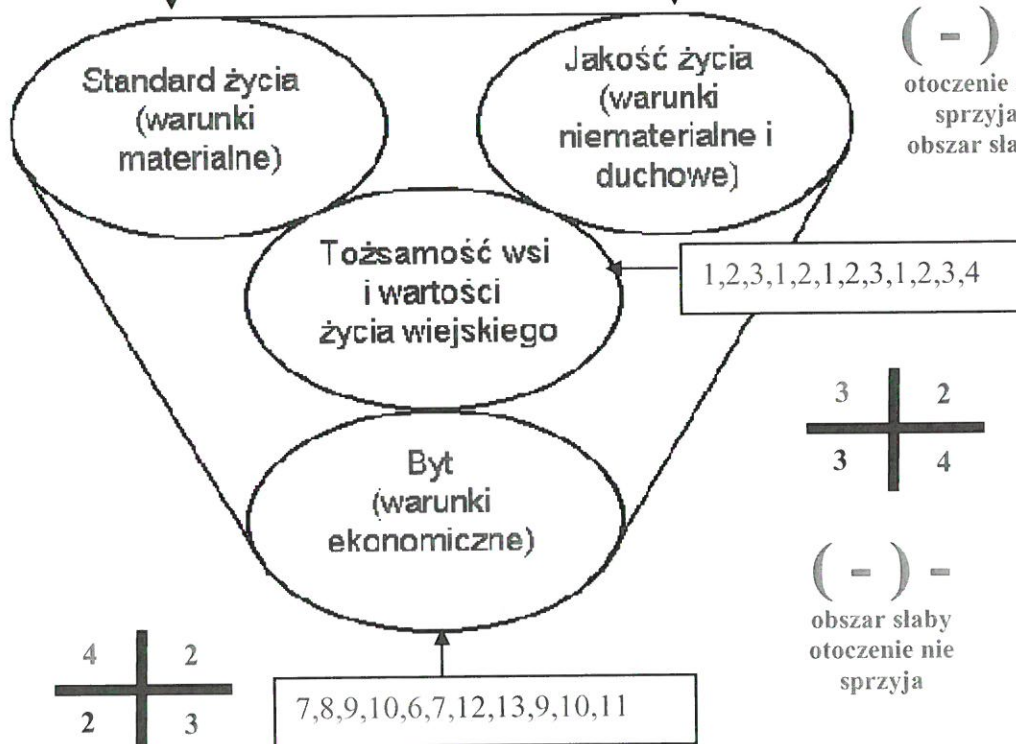
4,5,6,4,5,9,10,11,1,3,8

3	2
3	3

(-) -
otoczenie nie sprzyja
obszar słaby

2	1
5	3

(-) -
obszar słaby
otoczenie nie sprzyja

4	2
2	3

(+) -
obszar słaby
otoczenie sprzyja

3	2
3	4

(-) -
obszar słaby
otoczenie nie sprzyja

IV. Wizja odnowy i rozwoju wsi

Wizja odnowy i rozwoju wsi Chmiel

Chmiel mocną marką turystyczną Bieszczadów !!!

Wieś Chmiel wsią nowoczesną typowo turystyczną, bezpieczną i wygodną o wysokorozwiniętej infrastrukturze technicznej. Miejscowość wdrażająca innowacyjne rozwiązania w obszarze gospodarczym. Mieszkańcy posiadają dogodne warunki do rekreacji oraz zdrowego trybu życia. Stanowią zintegrowaną i nowoczesną społeczność, dbającą o rozwój kultury, tradycji mieszkańców. Takie działanie stwarza, że każdy mieszkaniec czuje się ważnym członkiem naszej społeczności.

V. Plan działań priorytetowych

Kluczowy problem	Propozycja projektu (nazwa)	Czy nas stać na realizację? (tak/nie)		Punktacja	Hierarchia
		Organizacyjne	Finansowe		
Spadek aktywności społecznej w związku z wyłączeniem z działalności Remizo - Świetlicy w okresie zimowym.	Termomodernizacja budynku Remizo – Świetlicy w Chmielu realizowana poprzez wykonanie instalacji OZE (fotowoltaika) oraz remont pomieszczeń.	TAK	NIE	5+5+5=15	I
Zanik lokalnej tradycji i integracji mieszkańców wsi.	Kultywowanie tradycji ludowych, podtrzymywanie i doskonalenie sztuki kulinarnej, rękodzieła artystycznego i ludowego oraz folkloru poprzez organizację corocznego Bieszczadzkiego Święta Chmielu w Chmielu oraz zakup wyposażenia do samodzielnej organizacji imprez plenerowych.	TAK	NIE	3+4+3=10	III
Spadek aktywności społecznej w związku z wyłączeniem z działalności Remizo - Świetlicy w okresie zimowym.	Wykonanie ekologicznej instalacji grzewczej w budynku Remizo – Świetlicy w Chmielu wraz z dociepleniem stropu.	TAK	NIE	4+3+4=11	II
Niespójna i niewystarczająca promocja lokalnych usług, produktów i atrakcji	Utworzenie centrum promocji lokalnych produktów i usług w Remizo – Świetlicy w Chmielu.	TAK	NIE	1+1+2=4	V
Brak infrastruktury pod rekreację i wypoczynek wielopokoleniowy.	Zagospodarowanie terenu przy Remizo – Świetlicy w Chmielu pod rekreację i wypoczynek poprzez budowę siłowni plenerowej.	TAK	NIE	2+2+1=5	IV

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2021-2025

--	--

Liczba planowanych zadań: 5

Reprezentacyjna liczba osób reprezentująca sołectwo uczestnicząca w głosowaniu : 3 osoby

VI. Plan i Program Odnowy Wsi

Plan i Program Odnowy Wsi Chmiel na lata 2021-2025

I. Plan rozwoju			II. Program rozwoju
1. Cele jakie musimy osiągnąć by urzeczywistnić wizję naszej wsi	2. Co nam pomoże osiągnąć cel?		3. Co nam może przeszkodzić?
	ZASOBY Czego użyjemy?	ATUTY Silne strony i szanse jakie wykorzystamy	
Projekty, przedsięwzięcia planowane do realizacji			
A. TOŻSAMOŚĆ WSI I WARTOŚCI ŻYCIA WIEJSKIEGO			
➤ Kulturowanie tradycji i obyczajów.	• Koło Gospodni Wiejskich w Chmielu,	• Preżnię działające lokalne organizacje.	➤ Kulturowanie tradycji ludowych, podtrzymywanie i doskonalenie sztuki kulinarnej, rękodzieła artystycznego i ludowego oraz folkloru poprzez organizację corocznego Bieszczadzkiego Święta Chmielu w Chmielu oraz zakup wyposażenia do samodzielnej organizacji imprez plenerowych.
➤ Ochrona zabytków historycznych i kulturowych.	• Ochotnicza Straż Pożarna w Chmielu,	• Unikalność zabytkowej cerkwi.	➤ Zakup strojów ludowych dla Koła Gospodni Wiejskich w Chmielu.
	• Sołtys i Rada Sołecka Sołectwa Chmiel,	• Infrastruktura do organizacji imprez.	➤ Organizacja prelekcji, szkoleń, warsztatów historycznych, przyrodniczych dla mieszkańców.
	• Gospodarstwa agroturystyczne,		➤ Renowacja zabytkowych nagrobków na placu przycerkiewnym w Chmielu.
	• Remizo – Świątlica w Chmielu,	• Rozwój Bieszczadzkiego Święta Chmielu w Chmielu.	
	• Teren przyległy do Remizo – Świątlicy w Chmielu,	• Promocja lokalnych tradycji, produktów rękodzielniczych, jadła, folkloru i zabytków.	
	• Zabytkowa cerkiew wraz z przyległym placem przycerkiewnym,		
	• Lokalni twórcy i rękodzielnicy,		
	• Parafia Dwernik,		
	• Gminny Ośrodek Kultury w Lutowiskach.		

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2021-2025

B. STANDARD ŻYCIA

➤ Zagospodarowanie przestrzeni publicznej. ➤ Poprawa standardu budynków i obiektów publicznych. ➤ Poprawa infrastruktury ogólnodostępnej. ➤ Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców.	• Remizo – Świątlica w Chmielu. • Koło Gospodyń Wiejskich w Chmielu. • Ochotnicza Straż Pożarna w Chmielu. • Sołtys i Rada Sołecka Sołectwa Chmiel. • Teren przyległy do Remizo – Świątlicy w Chmielu. • Grunty Powiatu Bieszczadzkiego i Gminy Lutowiska. • Grunty Parafii Dwernik. • Gminny Ośrodek Kultury w Lutowiskach.	• Budynek Remizo - Świątlicy – centrum spotkań i integracji mieszkańców. • Duży teren przylegający do Remizo – Świątlicy.	• Brak infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. • Brak sieci zbiorowego zaopatrzenia w wodę pitną. • Przeważała i nie wystarczająca infrastruktura oświetlenia ulicznego. • Niespełniające swojej funkcji ogrzewanie kominkowe. • Brak bezpiecznego miejsca postojowego przy zabytkowej cerkwi. • Spadek liczby zajęć, spotkań i wydarzeń organizowanych w Remizo - Świątlicy w Chmielu. • Wzrost liczby wypadków komunikacyjnych. • Niedobór wody w prywatnych ujęciach spowodowany suszą.	➤ Termomodernizacja budynku Remizo – Świątlicy w Chmielu realizowana poprzez wykonanie instalacji OZE (fotowoltaika) oraz remont pomieszczeń. ➤ Wykonanie ekologicznej instalacji grzewczej w budynku Remizo – Świątlicy w Chmielu wraz z dociepleniem stropu. ➤ Zagospodarowanie terenu przy Remizo – Świątlicy w Chmielu poprzez budowę placu zabaw. ➤ Zakup wyposażenia kuchni do budynku Remizo - Świątlicy w Chmielu. ➤ Budowa sceny plenerowej przy Remizo – Świątlicy w Chmielu. ➤ Budowa sieci zbiorowego zaopatrzenia w wodę. ➤ Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego. ➤ Urządzenie miejsc postojowych przy zabytkowej cerkwi w Chmielu.
--	---	--	--	---

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2021-2025

C. JAKOŚĆ ŻYCIA

➤ Podniesienie poziomu integracji mieszkańców. ➤ Wzmacnianie poczucia więzi między mieszkańcami wsi. ➤ Podniesienie atrakcyjności turystycznej wsi.	• Koło Gospodyń Wiejskich w Chmielu, • Ochotnicza Straż Pożarna w Chmielu, • Sołtys i Rada Sołecka Sołectwa Chmiel, • Remizo – Świątlica w Chmielu, • Teren przyległy do Remizo – Świątlicy w Chmielu, • Gminny Ośrodek Kultury w Lutowiskach.	• Zaangażowanie i entuzjazm mieszkańców wsi, pełne przekonanie do idei. • Budynek Remizo - Świątlicy – centrum spotkań i integracji mieszkańców. • Duży teren przylegający do Remizo – Świątlicy. • Propozycja aktywnego spędzania wolnego czasu. • Uaktywnienie i rozwój fizyczny społeczeństwa.	• Brak funduszy • Słaba oferta spędzania wolnego czasu. • Brak miejsca spotkań mieszkańców w okresie zimowym. • Spadek zaangażowania społeczności lokalnej. • Zanik lokalnej tradycji. • Sezonowość aktywności społecznej mieszkańców.	➤ Zagospodarowanie terenu przy Remizo – Świątlicy w Chmielu pod rekreację i wypoczynek poprzez budowę siłowni plenerowej. ➤ Organizacja warsztatów, zajęć artystycznych – edukacyjnych i świetlicowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Chmiela. ➤ Organizacja spotkań, szkoleń dla lokalnych organizacji i liderów. ➤ Organizacja imprez integracyjnych wielopokoleniowych dla mieszkańców: sylwester, bal karnawałowy, spotkanie opłatkowe, dzień babci i dziadka, dzień kobiet, andrzejki itp.
--	---	---	---	--

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2021-2025

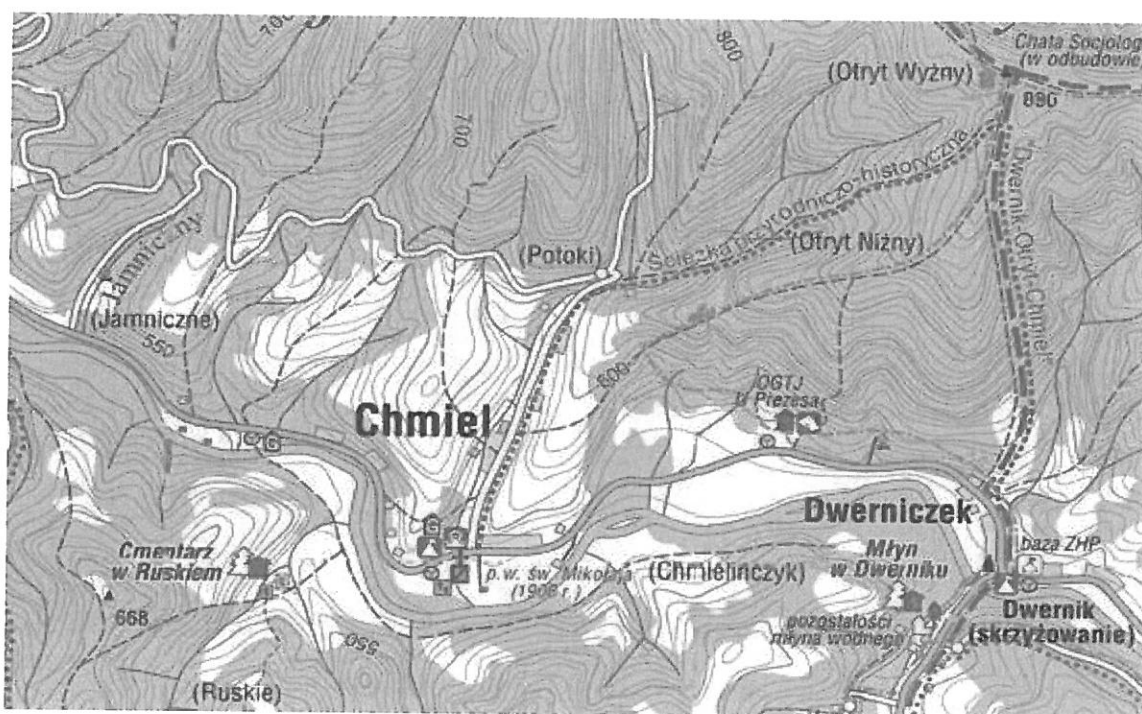
D. BYT				
➤ Promocja Chmiela jako miejscowości atrakcyjnej turystycznie oraz zwiększenie rozpoznawalności wsi i jej oferty. ➤ Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.	• Sołtys i Rada Sołecka Sołectwa Chmiel, • Koło Gospodyń Wiejskich w Chmielu, • Ochotnicza Straż Pożarna w Chmielu, • Remizo – Świetlica w Chmielu, • Gminny Ośrodek Kultury w Lutowiskach, • LGD „Zielone Bieszczady”, • Gospodarstwa agroturystyczne, przedsiębiorcy, rolnicy, rzemieślnicy, • Parafia Dwernik, • Gminne Koło Pszczelarzy w Lutowiskach, • Nadleśnictwo Lutowiska.	• Atrakcyjne położenie wsi. • Unikatowe walory przyrodniczo – krajoznawcze – historyczne. • Prężnie działające gospodarstwa agroturystyczne oraz inne miejsca obsługi ruchu turystycznego. • Budynki Remizo – Świetlicy – siedziba centrum promocji lokalnych produktów i usług. • Zwiększenie zainteresowania miejscowością i ofertą mieszkańców. • Podniesienie wiedzy i kwalifikacji mieszkańców.	• Słaba promocja wsi oraz jej potencjału. • Niskie dochody mieszkańców wsi. • Spadek zainteresowania miejscowością. • Sezonowość działalności turystycznej. • Obawa przed prowadzeniem własnej działalności gospodarczej.	➤ Utworzenie centrum promocji lokalnych produktów i usług w Remizo – Świetlicy w Chmielu. ➤ Organizacja szkoleń z marketingu w turystyce i hotelarstwie dla mieszkańców. ➤ Organizacja szkoleń – ABC przedsiębiorczości oraz z pozyskania dotacji na zakładanie i rozwój własnego biznesu.

Tabela: Hierarchia obszarów Planu i Programu Odnowy Wsi.

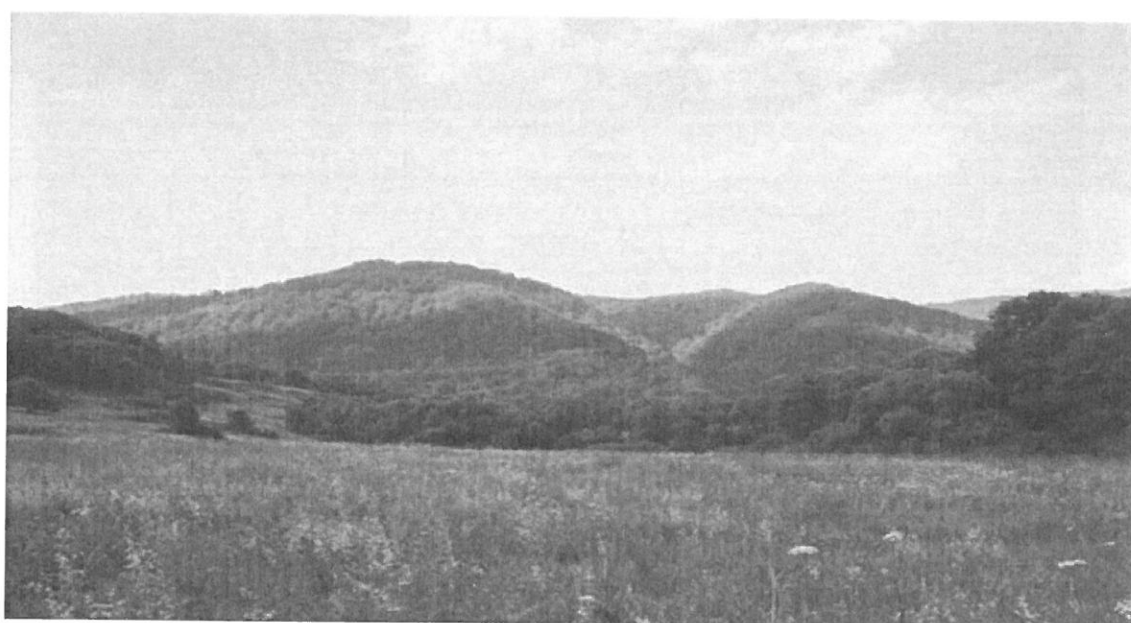
Lp.	Obszar Planu i Programu Odnowy Wsi	Suma wszystkich barier i zagrożeń	Miejsce w hierarchii
1.	A. TOŻSAMOŚĆ WSI I WARTOŚCI ŻYCIA WIEJSKIEGO	7	II
2.	B. STANDARD ŻYCIA	8	I
3.	C. JAKOŚĆ ŻYCIA	6	III
4.	D. BYT	5	IV

W kolumnie suma wszystkich barier i zagrożeń należy podać liczbę wymienionych barier i zagrożeń w Planie i Programie Odnowy Wsi, który jest zgodny z analizą SWOT. Obszary w ramach których, występuje większa liczba barier i zagrożeń koniecznych do zniwelowania decydują o miejscu w hierarchii zadań i projektów planowanych do realizacji.

VII. Dokumentacja fotograficzna miejscowości Chmiel

Położenie miejscowości Chmiel

Widok na Pasma Otrytu

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2021-2025

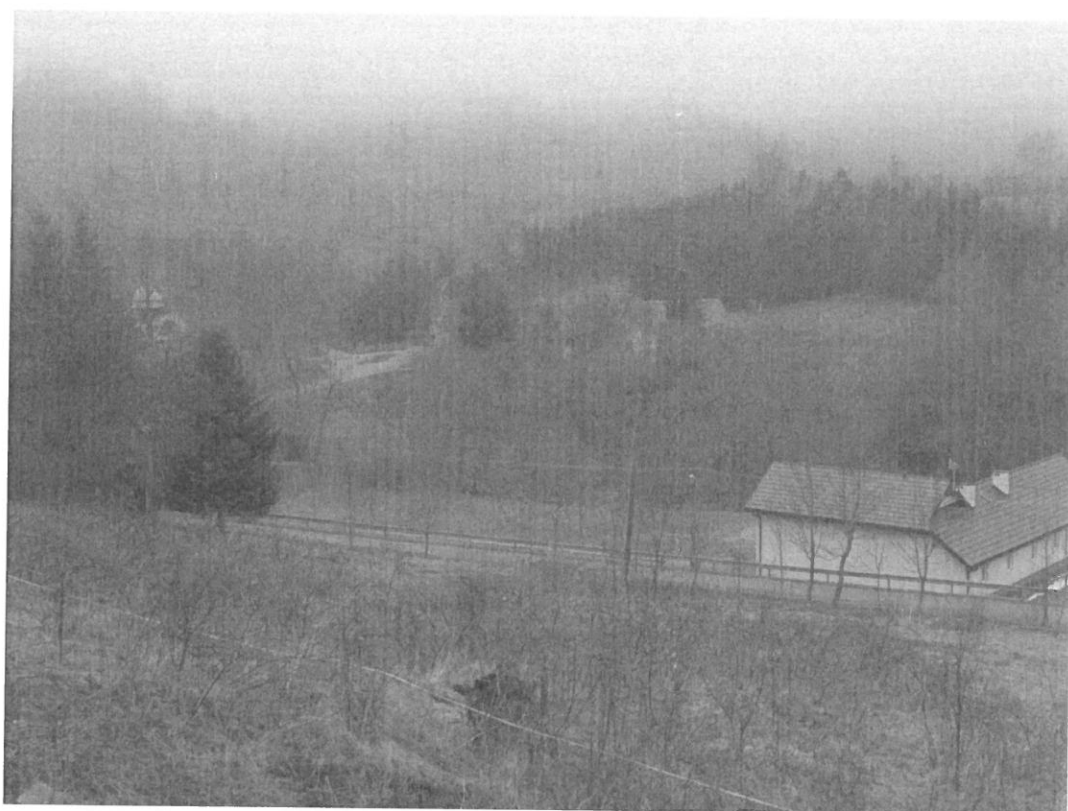

Cerkiew pw. św. Mikołaja w Chmielu

Płyta nagrobna Fieronii z Dubrawskich Orlickiej w Chmielu

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2021-2025

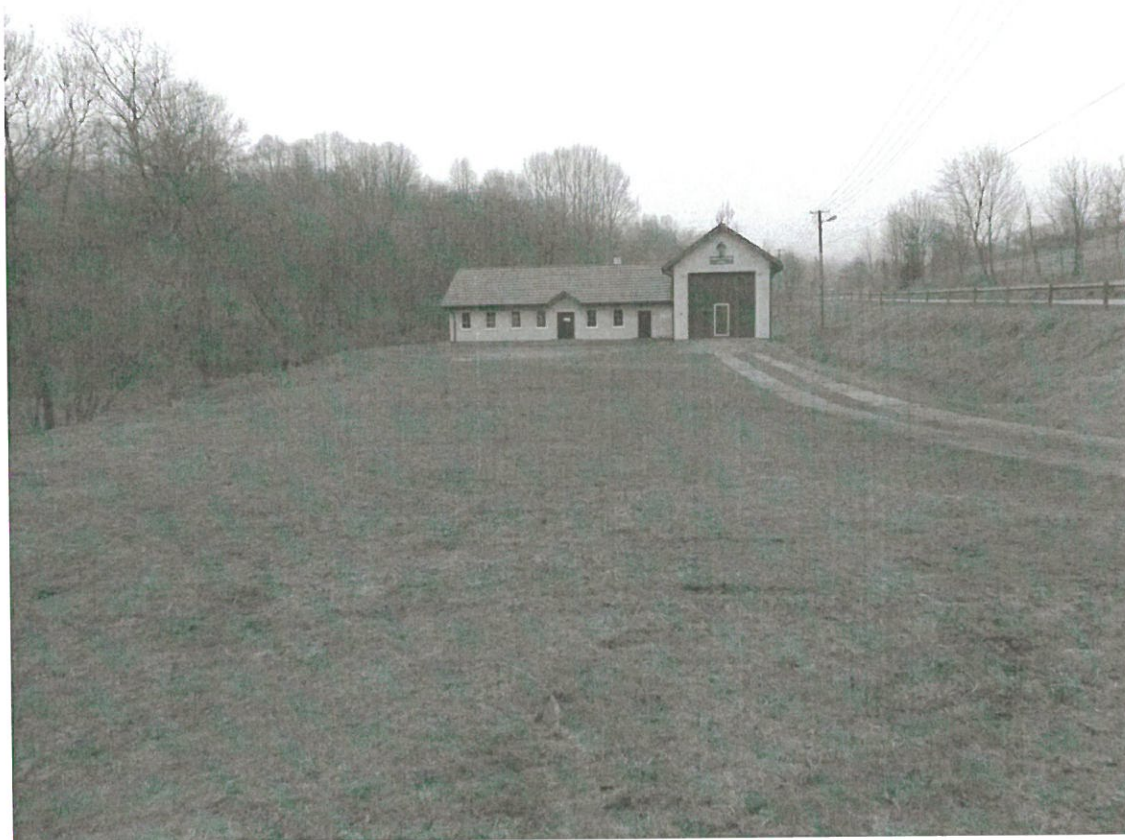

Widok na centrum miejscowości Chmiel

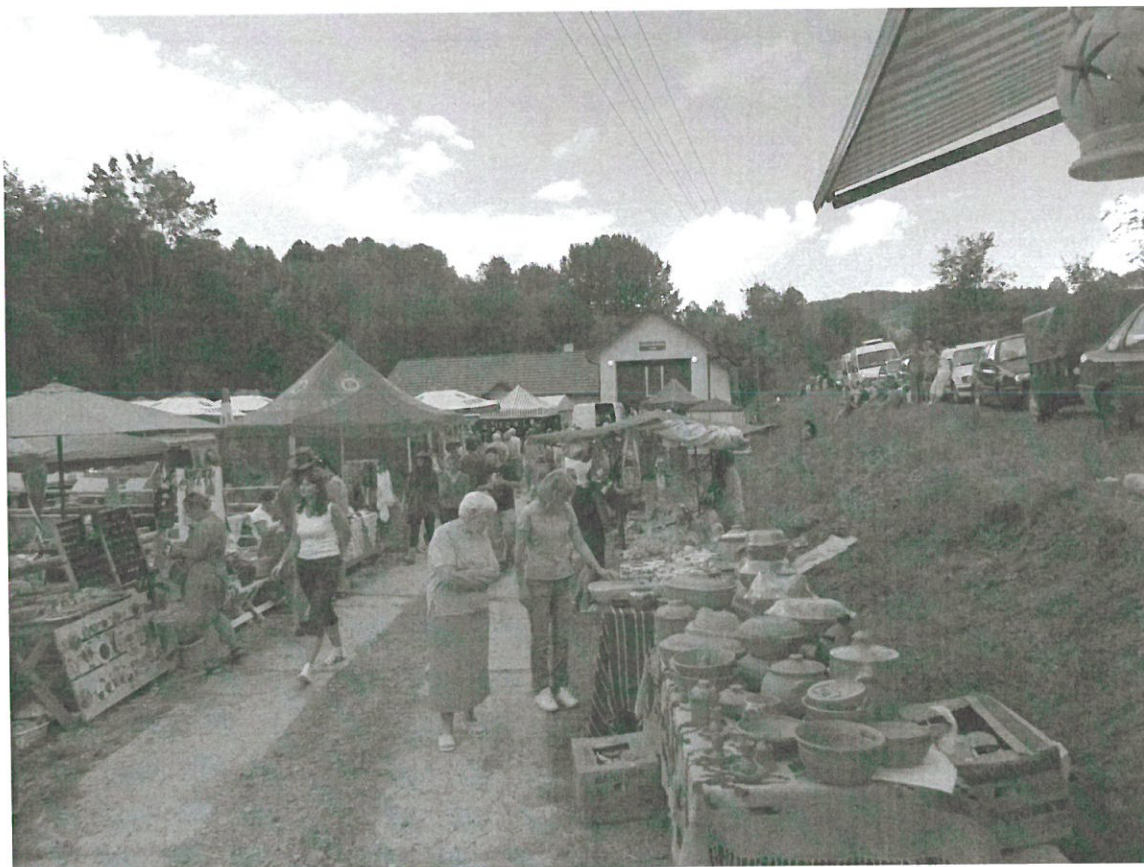

Kaskady na rzece San w miejscowości Chmiel

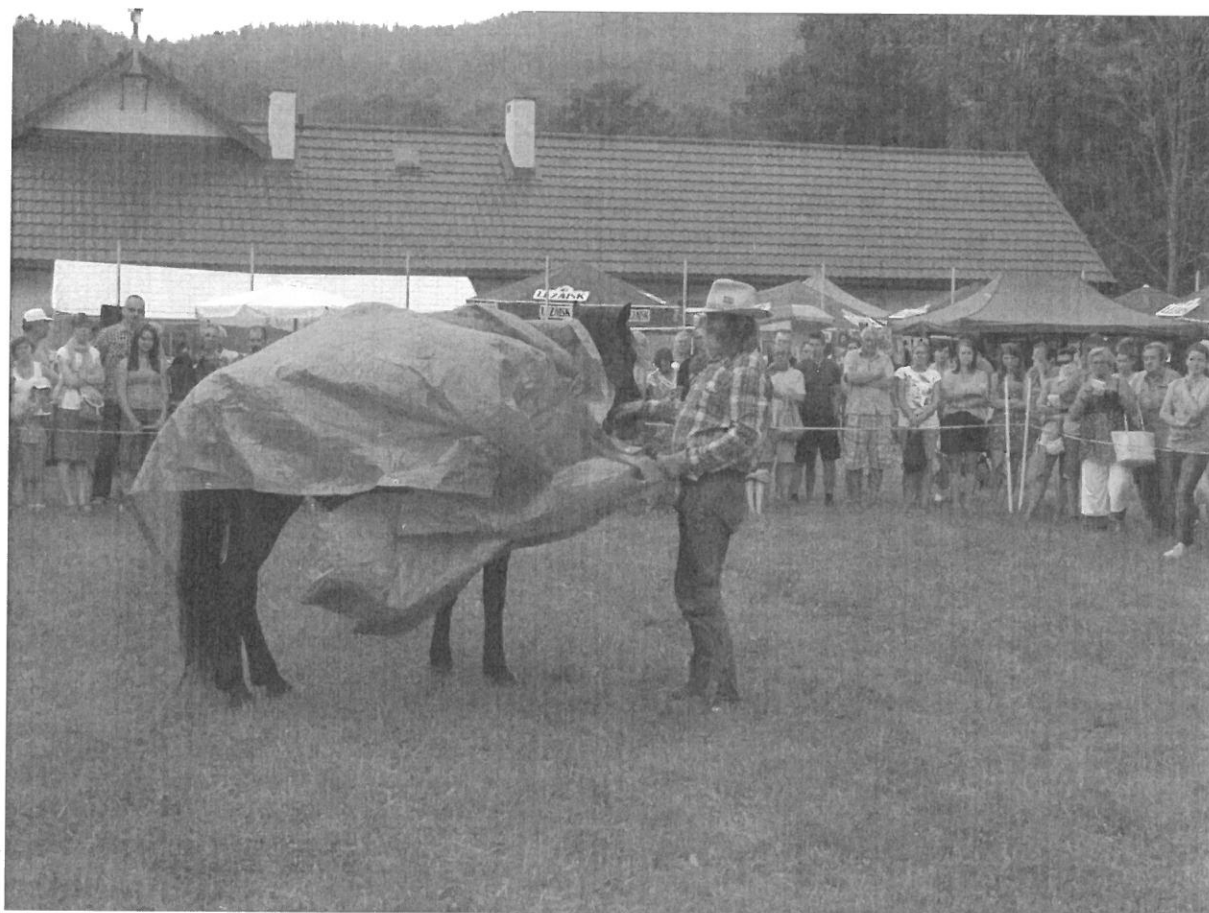
Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2021-2025

Remizo – Świetlica w Chmielu

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2021-2025
Jarmark produktów lokalnych podczas Bieszczadzkiego Święta Chmielu w Chmielu

Pokaz Ryszarda „Prezesa” Krzeszewskiego naturalnych metod układania koni podczas Bieszczadzkiego Święta Chmielu w Chmielu

Dożynki Gminne w Chmielu

Podkarpacki Program Odnowy Wsi na lata 2021-2025